

**ANTONIO
MUÑOZ MOLINA**
în noaptea timpului

Traducere din limba spaniolă
MIOARA ADELINA ANGHELUȚĂ

NEMIRA

1

În mijlocul vacarmului din gara Pennsylvania, Ignacio Abel s-a oprit auzind cum cineva îl strigă pe nume. Îl văd mai întâi de departe, prin valul mulțimii adunate la oră de vârf, o siluetă masculină ca multe altele, mărunță în comparație cu imensitatea arhitecturii, ca într-o fotografie de epocă: pardesie ușoare, haine impermeabile, pălării de damă cu voalul ridicat pe un ochi și panaș mic într-o parte; chipiuri roșii cu cozoroc, purtate de hamali și impiegați de mișcare; figuri înceteșate în depărtare; pardesie deschiate cu poalele fluturând în urma purtătorilor grăbiți; șuvoaie de oameni care se intersectează fără să se lovească niciodată unii de alții, fiecare bărbat și fiecare femeie cu o figură asemănătoare cu a celorlalți și, totuși, înzestrată cu o identitate la fel de neîndoielnică precum traiectoria unică aflată în căutarea unei destinații precise: săgeți indicatoare, tabele cu nume de localități, ora plecării și ora sosirii, scări metalice care răsună și tremură sub tropotul pașilor, ceasuri atârânănd de arcuiri de fier sau cocoțate în vârful pilonilor verticali prevăzuți cu foi mari de calendar, care îți arată de departe în ce zi te afli. Totul trebuie știut cu precizie: litere și cifre de un roșu la fel de aprins precum chipiurile hamalilor indică o zi de sfârșit de octombrie a anului 1936. Cadranul luminos al fiecăruia dintre ceasurile suspendate aidoma unor baloane captive la mare înălțime deasupra capetelor trecătorilor arată orele patru și zece minute. În acest moment, Ignacio Abel traversează holul gării,

spațiul neted pardosit cu marmură, arcuri înalte de fier, cupole de sticlă murdare de funingine cernând o lumină aurie în care plutesc fire de praf și zarvă de glasuri și de pași.

L-am văzut tot mai clar, ivit de nicăieri, apărut din neant, plăsmuit din scânteierea de o clipă a unui clișeu din imaginație, cu valiza în mână, istovit să tot urce în grabă scara monumentală de la intrare, străbătută de umbrele transversale ale coloanelor de marmură, copleșit să pătrundă într-o vastitate necuprinsă în care nu e sigur că-și va găsi drumul la timp; l-am remarcat printre ceilalți, cu care aproape că se confundă, îmbrăcat în costumul lui închis la culoare, un pardesiu în același ton, o pălărie, îmbrăcămintă poate prea formală pentru acest oraș și pentru această perioadă a anului, o îmbrăcămintă europeană, la fel ca valiza rezistentă și scumpă de piele, uzată însă de atâtea călătorii, plină de etichetele hotelurilor și ale companiilor navale și de ștampilele vămilor, o valiză prea grea pentru mâna care începe să-l doară de când strânge mânerul, dar nu de ajuns de încăpătoare, după cât se pare, pentru o călătorie atât de lungă. Descopăr detaliile reale cu exactitatea pe care doar un raport al poliției sau un vis le au. Le văd cum se ivesc dinaintea mea și cum se cristalizează pe când Ignacio Abel se oprește o clipă printre curenții puternici formați de mulțime cu gestul cuiva care s-a auzit strigat pe nume: cineva care poate l-a văzut printre oameni și care îi rostește sau îi strigă numele, astfel încât să se facă auzit prin agitația generală; prin vacarmul amplificat de zidurile de marmură și cupolele de fier, confuzia sonoră a pașilor și a vocilor, huruitul trenurilor, vibrațiile solului, ecorile metalice ale mesajelor transmise prin megafon, strigătele vânzătorilor care anunță apariția ziarelor de seară. Îi cercetez conștiința așa cum îi cercetez buzunarele și conținutul bagajului. Ignacio Abel se uită mereu la primele pagini ale ziarelor cu speranța și teama de a vedea un titlu care să conțină cuvântul *Spania*, cuvântul *război*, numele de *Madrid*. Scrutează și chipurile femeilor de o anume vârstă și statură, așteptând fără nicio noimă ca întâmplarea să-l aducă în fața iubitei pierdute, în fața lui Judith Biely. De săptămâni întregi tot traversează păduri nesfârșite de chipuri

necunoscute întâlnite pe culoare, pe peroanele gărilor și prin hangarele cu ambarcațiuni din port, pe trotuarele din Paris și New York, chipuri ce se tot multiplică în închipuire atunci când ochii încep să i se închidă de somn. Glasuri și chipuri, nume, fraze întregi în engleză auzite din întâmplare, ce rămân suspendate în aer ca niște panglici de cuvinte. *I told you we were late but you never listen to me and now we are gonna miss that goddamn train*¹: iar vocea aceasta părea că i se adresează lui, atât de lent în a lua decizii practice, atât de stângaci printre oameni, cu valiza în mână, îmbrăcat în decentul lui costum european, uzat de atâta purtare, ușor funebru, ca al prietenului său, profesorul Rossman când a sosit la Madrid. În portofelul care-i atârna în buzunarul drept al pardesiului păstrează o fotografie cu Judith Biely și o alta a copiilor săi, Lita și Miguel, zâmbind într-o dimineață de duminică de acum câteva luni: cele două jumătăți frânte ale vieții lui, mai înainte incompatibile, acum pierdute în egală măsură. Ignacio Abel știe că dacă te uiți prea mult la fotografii, ele ajung să nu mai invoce nicio prezență. Trăsăturile singulare ale chipurilor se risipesc treptat tot așa cum lenjeria intimă păstrată cu grijă de vreun amant își pierde la scurtă vreme mirosul tulburător al celei care o purta. În fotografiile păstrate la arhivele poliției din Madrid, chipurile celor morți, ale celor asasinați se transfigurau într-atât, încât nici măcar rudele cele mai apropiate nu mai erau sigure că îi recunoșteau. Oare ce ar vedea acum copiii lui, dacă ar căuta în albumele de familie catalogate de mamă cu atâta grijă, chipul pe care nu l-au mai văzut de trei luni și pe care nu știu dacă o să-l mai vadă vreodată, chipul atât de diferit de cel pe care și-l amintesc ei. Iată tatăl fugar, dezertorul, o să li se spună, cel care a preferat să plece dincolo, să se urce în tren într-o după-amiază de duminică de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat, de parcă ar fi putut să se întoarcă liniștit sâmbăta următoare la locuința lor de vară (cu toate că, dacă ar fi rămas, fără doar și poate acum ar fi fost mort). Îl văd

¹ „Ți-am spus că o să întârziem, dar tu niciodată nu mă asculți și acum o să pierdem blestematul ăsta de tren” – în lb. engl. în orig. (n. tr.).

înalt, străin, mai slăbit față de fotografia din pașaport făcută cu puțin timp în urmă, la începutul lunii iunie, dar parcă din alte vremuri, înainte de acea vară sângeroasă și halucinantă din Madrid și de începutul acelei călătorii care poate avea să se sfârșească peste câteva ore; pășește nesigur, speriat, strecurându-se parcă prin toată mulțimea aceasta care are o țintă precisă și care înaintează spre el cu o energie aspră, cu o hotărâre neclintită în umerii masivi, în bărbile ridicate, în genunchii flexibili. A auzit o voce ca o părere, care îi rostea numele, s-a oprit în loc și s-a întors, dar chiar în clipa când se întoarce își dă seama că nimeni nu l-a chemat și cu toate astea privește cu aceeași speranță automată, întâlnind în jur doar chipurile iritate ale celor care, din vina lui, își văd deturnată înaintarea în linie dreaptă, bărbați robuști cu ochi deschiși la culoare, aprinși la față, mestecând tutun. *Don't you have eyes on your face you moron?*¹ Dar în ostilitatea necunoscuților nu intervine nicio dată privirea. Tot așa cum, la Madrid, știința de a-ți îndepărta ochii la timp de o privire fixă a devenit o nouă tehnică de supraviețuire. Să nu arăți că îți e frică, pentru că vei deveni automat suspect. Vocea auzită cu adevărat sau doar închipuită, rodul vreunei iluzii acustice, l-a făcut să tresară aida celui gata să adoarmă, care crede că se împiedică de o treaptă și se trezește brusc sau se cufundă cu totul în somn. Însă și-a auzit numele cât se poate de limpede, nu ca și cum ar fi fost strigat de cineva care voia să-i atragă atenția în zgomotul mulțimii, ci rostit aproape în șoaptă, ca un murmur: Ignacio, Ignacio Abel, rostit de o voce familiară pe care, totuși, nu o poate identifica, dar pe care era pe punctul de a o recunoaște. Nici măcar nu știe dacă e vocea unui bărbat sau a unei femei, dacă este vocea unui mort sau a unui viu. De cealaltă parte a ușii închise a casei din Madrid, auzise o voce care îi repeta numele cu un accent răgușit și rugător, iar el rămăsese neclintit în tăcere și în beznă, ținându-și respirația, fără să-i deschidă.

De luni întregi nu mai poți fi sigur de anumite lucruri: nu mai știi dacă o persoană de care îți amintești prea bine sau pe care ai

¹ „N-ai ochi, deșteptule?” – în lb. engl. în orig. (n. tr.).

văzut-o în urmă cu câteva zile mai este sau nu în viață. Înainte, moartea și viața erau despărțite de granițe mai statornice, mai puțin schimbătoare. Nici alții nu vor fi știind despre el dacă este viu sau mort. Trimiți scrisori și cărți poștale fără să știi dacă vor ajunge la destinație sau dacă, în cazul când vor ajunge, destinatarul va mai fi în viață sau va mai locui la aceeași adresă. Formezi numere de telefon și nimeni nu răspunde la capătul celălalt al firului sau vocea auzită în receptor e cea a unui necunoscut. Ridici receptorul ca să spui sau să afli ceva, dar nu e ton. Deschizi robinetul, dar nu e obligatoriu să curgă apă. Vechile acte reflexe rămân suspendate în incertitudine. Străzile Madridului străbătute de atâtea ori ajung în curând să se preschimbe fie în baricade, fie în tranșee sau într-un morman de dărâmături în urma exploziei vreunei bombe. Pe un trotuar, după colț, poți vedea odată cu primele raze din zori trupul de-acum țeapăn al cuiva care fusese încolțit în noaptea aceea și împins spre un zid devenit în grabă perete de execuție, ochii dați peste cap și fața galbenă, buza de sus contractată într-un fel de zâmbet ce-i dezvelește dinții, jumătate din cap aruncat în aer de un glonț tras prea de aproape. Telefonul răsună în miez de noapte și îți e teamă să ridici receptorul din furcă. Se aude motorul de la ascensor sau soneria de la ușă în toiul unui vis și nu știi dacă este o amenințare reală sau doar un coșmar. Aflat atât de departe de Madrid și de nopțile de insomnie, de teama din ultimele luni, Ignacio Abel încă își trăiește amintirile la timpul prezent. Distanța nu izbuteste să anuleze timpul verbal al fricii. În camera de hotel unde a petrecut patru nopți era trezit de bombardamentele avioanelor inamice, însă când deschidea ochii nu era altceva decât vuietul vreunui metrou de suprafață. Vocile încă răzbat până la el: cine i-a rostit numele chiar acum, când eu l-am văzut cum rămâne neclintit, cu pardesiul deschis și cu valiza în mână, cu privirea neliniștită a cuiva care se uită la ceasuri și la indicatoare de teamă să nu piardă trenul? Ce voce absentă s-a ridicat deasupra vacarmului vieții reale, strigându-l pe nume, fără să știe dacă pentru a-l îndemna să fugă și mai repede sau să se oprească și să se întoarcă de unde a pornit? Ignacio Abel!